

Jaarverslag 2010

Natuurwerkgroep Liempde

VOORWOORD

2010 - Internationaal Jaar van de Biodiversiteit

Het jaar 2010 is door de Verenigde Naties uitgeroepen tot het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit. De VN wil de aandacht vestigen op biodiversiteit, de waarde daarvan voor de mensheid en de bedreiging daarvan zoals tot uiting komt in het verdwijnen van dier- en plantensoorten en de verstoring van ecosystemen.

Wereldwijd zetten regeringen zich in om biodiversiteit te behouden en duurzaam te benutten. Het Secretariaat of the Convention on Biological Diversity ('secretariaat van het Biodiversiteitsverdrag') heeft alle 168 deelnemende landen opgeroepen om een nationaal comité op te richten om het Internationaal Jaar van de Biodiversiteit te promoten.

Wat betekent biodiversiteit eigenlijk?

Biodiversiteit of biologische diversiteit is een begrip voor de graad van verscheidenheid aan levensvormen (soorten, genen,...) binnen een gegeven ecosysteem. Biodiversiteit is een indicatie voor de gezondheid van een ecosysteem. Hoe groter de diversiteit binnen een systeem, hoe veerkrachtiger het is tegen externe invloeden zoals klimaatverandering. Biodiversiteit hangt nauw samen met het klimaat. Zo zijn de tropische regio's typisch veel soortenrijker dan de polaire regio's.

Biodiversiteit van de aarde

Hoe groot de aardse biodiversiteit is, blijkt uit het feit dat het aantal beschreven levensvormen ongeveer 4 miljoen bedraagt. Aangezien de mens nog lang niet alle gebieden op aarde goed bestudeerd heeft, is dit nog lang niet alles. Biologen schatten de totale hoeveelheid verschillende levensvormen op ongeveer 40 miljoen soorten. De biodiversiteit staat echter onder druk. Het aantal soorten neemt door de jaren heen sterk af. Zo waren er in Nederland in 1950 1400 soorten hogere planten. Sindsdien zijn hiervan 70 uitgestorven en zijn 500 in aantal/opervlakte ernstig achteruitgegaan. Het aantal broedvogelsoorten is in dezelfde periode met een derde afgenomen.

In Nederland wordt gewerkt aan een Ecologische Hoofdstructuur om de afname van de biodiversiteit in Nederland af te remmen. Dit beleid is gebaseerd op de eilandentheorie die stelt dat een groter aaneengesloten natuurgebied een relatief grotere biodiversiteit heeft. Natuurgebieden kunnen ook met kleine corridors (bv. ecodeucten) aaneengesloten worden.

Helaas is inmiddels duidelijk geworden dat de huidige regering geen geld wil investeren in het verder ten uitvoer brengen van de plannen m.b.t. de **Ecologisch Hoofdstructuur**. Dat betekent dat plaatselijke overheden en natuur- en milieuorganisaties extra aandacht zullen moeten geven aan versterking van de natuur. Het verdwijnen van 70 plantensoorten en ruim 30 % van de broedvogels in Nederland, gedurende de laatste 60 jaar, is mijns inziens erg verontrustend.

Hoewel de vergelijking volledig mank gaat, heeft onze **Natuurwerkgroep** ook een soort **biodiversiteit** in zich. Kijk maar naar de grote verscheidenheid in actieve werkgroepen. Ik zal ze hier niet allemaal met naam noemen; het zijn er 13 in getal (de ene groep actiever dan de andere). Iedere werkgroep richt zich op een specifieke doelgroep van het organiseren van een Pinksterweekend tot vogelinventarisatie. Van planten inventariseren tot nestkasten bouwen, ophangen en onderhouden. Het **mussenkastenproject**, een samenwerking tussen

Werkgroep Natuur- en Landschapsbeheer Boxtel en Natuurwerkgroep Liempde, was het afgelopen jaar een groot succes; net zoals het project dat al enkele jaren loopt: het **populierenproject**. Dankzij dit project worden er in de Meierij elk jaar vele honderden populieren geplant. Sinds dit jaar is daar ook het monitoren van grote insecten bijgekomen; dit i.v.m. de gemeentelijke aandacht voor het herintroduceren van de Grauwe klauwier op Boxtels grondgebied.

Verderop in dit jaarverslag kun je meer lezen over deze grote variatie aan activiteiten.

Graag wil ik er één succesvolle activiteit uitlichten: het in **eigen beheer** uitgeven van het boek **“Inheemse Bomen en Struiken van Het Groene Woud”**. Dankzij de grote inzet van de auteur Bert Maes, van zijn medeschrijvers en van de grote groep werkers op de achtergrond (denk aan de meelesredactie, aan de mensen die gezorgd hebben voor de prachtige vormgeving en aan de coördinatie) is het een prachtig, rijk geïllustreerd boek geworden. Niet alleen goed leesbaar en informatief, maar ook bruikbaar in het veld door de heldere verdeling in oude boskernen en de goed bruikbare kaartjes.

Het feit dat er van de oplage van 750 boeken nog slechts 100 boeken te koop zijn, is een bewijs van het succes van dit project van NWG-Liempde.

Tot slot van dit voorwoord wil ik iedereen bedanken

- voor het lid zijn van Natuurwerkgroep Liempde
- voor haar/zijn inbreng ten behoeve van de werkgroepen
- voor de aanwezigheid bij lezingen en excursies
- voor het tot stand komen van dit jaarverslag

Ik wens een ieder veel leesplezier en een goed verenigingsjaar in 2011.

Ad de Kort

2010 IN VOGELVLUCHT

Het aantal leden op 31 december 2010 was 118.

Het bestuur heeft in 2010 tien maal vergaderd, telkens bij één van de bestuursleden thuis.

Het aantal wandelingen/excursies in 2010 bedroeg 10, waaronder één fietstocht “buiten in Boxtel” en de busexcursie naar Zeeland. In totaal namen aan deze wandelingen/excursies 202 personen deel, (jeugd)-leden en niet leden. Het bezoek aan het Reptielenpark de Oliemeulen ging niet door vanwege te geringe belangstelling.

Uitschieter was de Vogelbusexcursie naar Zeeland met 49 personen en aan de wandeling met als thema “Dommel door de kern van Boxtel” namen 36 personen deel. Verder werd er voor de eigen leden ook nog een exclusieve wandeling gedaan naar de Paljaert.

Het aantal lezingen in 2010 bedroeg 8, hiernaar kwamen 192 leden en niet-leden.

In totaal bezochten er 394 mensen de wandelingen/lezingen, een gemiddelde van ongeveer 22 personen.

Tijdens de algemene ledenvergadering in maart werd er afscheid genomen van Martje van Zon als secretaresse van de NWG en werd zij opgevolgd door Bernadette Roestenburg.

Tijdens de gehouden ledenvergadering in september kon de voorzitter mededelen dat Toon Ondersteijn bereid was gevonden om in het bestuur te komen.

Natuurlijk organiseerden we weer de Nationale Boomplantdag in Liempde in samenwerking met basisschool De Oversteek en de gemeente Boxtel. Dit jaar alweer voor de 22^e keer. Er werd bij de familie Peijnenburg aan de Savendonksestraat een perceel aangeplant.

Op 21 maart heeft het bestuur de actieve leden van onze Natuurwerkgroep gefêteerd op een vrijwilligersdag. De dag bestond uit een bezoek en wandeling in de omgeving van Weert met na afloop een gezellige lunch.

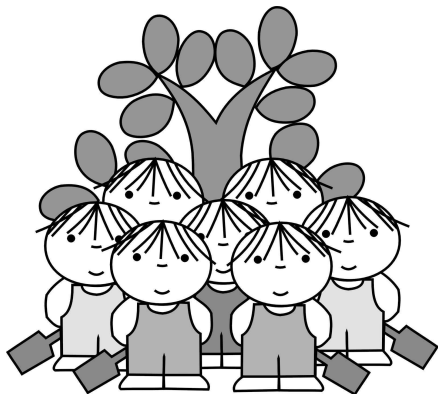
Traditiegetrouw was er tijdens de Pinksterdagen een meerdaagse excursie naar het duinengebied bij Schoorl, er waren 25 deelnemers en het weer was voortreffelijk.

Het aantal werkdagen van de werkgroep Kleine Landschapselementen bedroeg dit jaar 5.

Op vrijdag 9 juli hebben we met 29 leden een biologische barbecue gehouden, met wandeling vooraf en beelden van het Pinksterweekend tot slot.

Dan hadden we op 20 november ook nog de presentatie van het boek ‘inheemse bomen en struiken van Het Groene Woud’, geschreven door Bert Maes. Tijdens een zeer drukke bijeenkomst kreeg oud-commissaris van de Koningin, mr. Frank Houben, het eerste exemplaar uitgereikt.

Tussen Kerst en Nieuwjaar vond de busexcursie plaats naar Zeeland, met als één van de hoogtepunten de vondst van een meerval die zelfs de landelijke digitale pers haalde.

Alweer voor de 22ste keer wordt de jaarlijkse boomfeestdag gebruikt om er ook een echte boomplantdag van te maken. Een boomplantdag die de buurtschap Kasteren in Liempde en het omringende “Het Groene Woud” mooier maakt. De aanplant zal voor allerlei insecten, zoogdieren, vogels en andere dieren zeer zeker een verbetering zijn. De variatie aan bomen en struiken zal meer nog meer soorten aantrekken

Dit jaar hebben de kinderen van Basisschool de Oversteek uit Liempde struiken en jonge bomen gepland op de gronden van Ine en Leo Peijnenburg aan de Savendonksestraat op Kasteren (Liempde).

Nadat onze voorzitter Ad de Kort had geopend gingen de wethouders Wim van Erp en Ger van den Oetelaar samen met Ine en Leo en 2 kinderen de eerste bomen planten.

De gronden passen nu al helemaal in “Het Groene Woud”, door het aanplanten met autochtoon plantmateriaal wordt de natuurwaarde nog eens extra versterkt. Als Natuurwerkgroep zijn we blij met die spontane medewerking van Ine en Leo en van de kinderen van Basisschool de Oversteek.

Op deze manier dragen kinderen bij aan de totstandkoming van een prachtig stukje natuur waar ze nog vele jaren van kunnen genieten. De aangeplante wilde appels, steeliepen, zomereiken, essen, kardinaalsmutsen, zwarte elzen, haagbeuken en veldesdoorns zullen een basis vormen voor een mooi hakhoutbosje; waar hopelijk straks steenmarters, egels, nachtegalen en reeën van gaan profiteren.

Op termijn worden nog meer elementen aangelegd zoals poel, natuuroever, bomen rijen, elzensingels en bloemrijke randen. Al deze elementen dragen bij tot meer variatie in het agrarische landschap

Het project bij Ine en Leo is aangelegd via het Project Agrarisch Landschapsbeheer dit is een regeling welk een voorloper is van de regeling “Stimuleringskader Groene en Blauwe Diensten” van de provincie Noord-Brabant. Het gaat met name om de versterking van de natuur- en landschapswaarden alsmede de cultuurhistorische waarden in de agrarische gebieden binnen de provincie Noord-Brabant met als aandachtsgebied Het Groene Woud. Indien alle elementen zijn aangelegd zullen de gronden de status krijgen van een Natuurschoonwet Landgoed.

Na afloop van de boomplantdag werden we bij Ine en Leo gastvrij ontvangen.

De Boomplantdag is wederom een samenwerking van Brabants Landschap, Natuurwerkgroep Liempde, Basisschool de Oversteek en de Gemeente Boxtel.

Onze dank gaat uit naar alle vrijwilligers van de Natuurwerkgroep, ouders en leraren van de basisschool, medewerkers gemeente Boxtel en natuurlijk Ine en Leo Peijnenburg voor de plantlocatie en de gastvrije ontvangst.

Bernadette Roestenburg en Karel Voets

Ook last van Zevenblad in de tuin?

Hier een lekker en gezond recept om op een gezonde manier van je Zevenblad af te komen.

Wat heb je nodig:

- 1 gesnipperde ui
- 1 geperst teentje knoflook
- 1 tomaat in stukjes
- 1 handje geroosterde pijnboompitten
- olijfolie
- bladerdeeg
- 3 eieren
- een pan vol geplukt met het blad van Zevenblad
- zout , peper, kerrie, pizza kruiden
- geraspte kaas
- springvorm 20 cm

Wat moet je doen?

- 1) Oven voorverwarmen op 200 C.
- 2) Springvorm bekleden met het bladerdeeg
- 3) Zevenblad wassen en uit laten lekken.
- 4) Zevenblad opzetten met het aanhangend water en laten slinken in 4 min.
- 5) Olie verwarmen, ui fruiten daarna knoflook toevoegen en even mee fruiten.
- 6) Kerrie toevoegen tot die begint te geuren.
- 7) Stukjes tomaat toevoegen
- 8) Uitgelekt Zevenblad en pijnboompitten toevoegen
- 9) Eieren loskloppen met zout en peper en alles door elkaar roeren.
- 10) Springvorm vullen en bestrooien met geraspte kaas en wat pizza kruiden .
- 11) Taart in voorverwarmde oven bakken ongeveer 45 min.

Eet smakelijk!

Marina van Grinsven

PINKSTERWEEKEND 2010 TE SCHOORL

Vrijdag 21 mei

Het pinksterweekend begon stralend. De zon stond hoog aan de lucht en het waaide wat. Om half een kwamen zes Rooienaren bij elkaar om met 2 auto's richting Schoorl te rijden. Het vroege tijdstip was vanwege de verwachte Pinksterdrukte.

Alles liep echter gesmeerd en anderhalf uur later zat het gezelschap aan een ronde-tafel-koffie-rondje in de buurt van Alkmaar. Wie kon toen bevroeden dat het stel 10 kilometer voor de eindstreep in een file zou belanden.

Om 4 uur werd het volgende terras gekeurd en wel in Schoorl. Tegen zessen viel het zestal het Doopsgezind Broederschapshuis binnen, waar bleek dat velen zich inderdaad al verbreederd hadden. Anneke en Maarten werden wel gemist. Zij zouden pas zondag arriveren.

Koffie was er en Marina, geassisteerd door Dick en Gerard, schotelde iedereen een geweldige maaltijd voor, bestaande uit o.a. broccoli-, prei-, aspergetaart, en enkele heerlijke salades. Dit allemaal van eigen brouwsel.

De afwas was een heftig gebeuren. De bestelde Truus was niet aanwezig, dus moest alles met de hand. Er werd getrokken en geduwd om toch maar mee te mogen doen, zowel door de mannen als de vrouwen. Samen sta je ook sterk! Gecommandeerd werd er overigens ook.

Al eerder was weekendgids Wilbert Kerkhof uit Alkmaar aangeschoven. Hij gaf nadat de rust was weergekeerd een korte lezing over zand, strand en achterland.

Dit hield in: Het ontstaan van het landschap Noord-Kennemerland in Noord-Holland. Hij legde uit hoe het programma in elkaar stak en had enkele foto's van eventuele vondsten bij het korren van zaterdagmiddag. Ook waarschuwde hij het woord Vuurjuffer niet in de mond te nemen, vanwege de recente branden die achter het Broedershuis hebben gewoed.

Gerard deelde wat schriftelijke informatie uit.

Zo'n eerste dag om 9 uur in de avond is iedereen nog nieuwsgierig naar de omgeving en nog lang niet moe. Dus werd besloten om even in Hargen aan zee naar de zee te gaan kijken. Dat is voor Brabanders van oost- en midden- toch geen alledaagse aanblik. Zij weten dan ook niet dat het in een vestje of een truitje, bij een stevige noordenwind en mist, heel koud kan zijn aan het strand. Een uitbundig jodelende nachtegaal warmde hen wat op. Sommigen zeurden dat het strand niet betegeld was, anderen repten steeds over ongezien harig kruiskruid, omdat het daar te koud voor was. Wat ze wel zagen en hoorden was een visdief op een strekdam, wat scholeksters en een sprinkhaanzanger.

Terug bij de groepsaccommodatie hoorde Dirk rugstreeppadden roepen, vanuit een laagte in een weiland aan de overkant.

De avond werd afgesloten met een borrel en bijzonder veel klets. Alle eventuele waarnemingen voor het weekend werden benoemd zoals: duinhagedis, duinpaardenbloem, duinsluiper, zoals Tinus genoemd werd omdat hij een poging had gedaan om door het struikgewas de nachtegaal te benaderen.

Zaterdag 22 mei

Om 6 uur waren de eerste vijf vogels al uit hun bed. (Anneke en Maarten werden weer erg gemist). Na wat geworstel kwam het gezelschapje boven op de zandrug achter het groepsverblijf aan. Het was stil in de overwegend naald-bossen. Dat was ook niet zo'n wonder, want het grootste deel zag er zwart geblakerd uit. Een mooi uitzicht over een groen met een laagje mist bedekt binnenland hadden ze wel. De zee bereiken zat er niet in, want de duinstrook was er ongeveer 5 km. breed.

Via een zeer steile duinzandwand ofwel klapzand-afdeling met veel kever- en andere loopsporen, konden de vroege vogels netjes op tijd bij het ontbijt aanschuiven.

Wilbert arriveerde tegen negen uur in de eetzaal. Mooi op tijd om de heerlijke koffie van Dick's hand nog even soldaat te maken. Daarna nam hij het hele gezelschap op sleeptouw naar de Putten in Petten. Een vogelreservaat dat 100 jaar geleden is ontstaan door een uitgraving om de Hondsbossche zeevering te verstevigen. Wilbert kreeg hier assistentie van Rutger Polder. Alle vogelaars in het gezelschap konden hun hart ophalen met een poserende, jubelende rietzanger, een groot aantal kanoeten en steenlopers, kluten, lepelaars, aalscholvers, visdieven, zilverplevieren, tureluurs, grote sterns, bonte strandlopers, een broedende zilvermeeuw en nog veel meer.

Voor de molen, die het Hollands aan het weidse landschap versterkte, was nauwelijks aandacht. Over de dijk van de Hondsbossche zeevering drentelde de groep terug naar de parkeerplaats. Telkens kwam er weer iets in de verrekijkers of telescopen zodat iedereen weer pas op de plaats maakte. Het hoogtepunt van de waarnemingen waren wel de twee grijze zeehonden, die voorbij zwommen al waren de vlugge drieteenstrandlopertjes ook wel koddig om te zien. Opmerkelijke plantenmensen vonden hertshoornweegbree.

Niet zo mooi was de aanblik van een verdrinkende aalscholver op zee, die met zijn poten verstrikt zat in een net.

Na afscheid te hebben genomen vanwerden de meegebrachte boterhammen verorberd bij de auto van de organisatie, omdat daar Dick's koffie en andere drankwaren aanwezig waren en werd de lunch verder afgemaakt op een terras in Bergen aan Zee. Natuurlijk gidste Wilbert de deelnemers feilloos naar de bestemde plaats. Volgens Dirk, was de donkerbruin gekleurde vreemde vogel, die al aan een tafeltje aandacht zat te trekken, achter een eveneens donkerbruine zonnebril, een rasechte terraspieper. Na een beetje geharrewar over niet gebrachte drankjes, was Marina even uit beeld. Kwijt.. nee hoor...Dick kreeg verse sokken uit een plaatselijke winkel.

Wilbert had voor half twee een afspraak gemaakt met enkele mensen van het plaatselijke IVN om te gaan "korren". Wat korren inhield was vlug duidelijk. Men trok een lang sleepnet ofwel kornet over de bodem van de zee om langs de kust levende beestjes en resten daarvan op te halen. De vangsten werden in een witte bak bekeken, benoemd, besproken en gefotografeerd. Het korren was zwaar werk, dus moesten de sterke, stoere lieden uit de groep hun handen laten wapperen, zoals Gerard, die ondanks zijn laarzen natte voeten opliep, bij het slepen van het net. Anderen werden geacht met de bolderkar het strand te slechten. Schrijver dezes was blij op dat moment toevallig fotograaf te zijn!

In de witte bak, die twee keer werd gevuld, lagen diverse schelpen, een botje, een scholletje, ribkwalletjes, garnalen, zeesla en nog veel meer. Het was een zeer interessante bezigheid.

Na het korren wandelde iedereen (nou ja, bijna iedereen, want Dirk en Bernadette liepen natuurlijk verloren) naar het IVN-gebouw voor koffie en het bekijken van nog veel meer moois dat was uitgesteld in dit Natuurcentrum met de naam Parnassia. Na de heemtuin te hebben bekeken, besloot Hans met zijn 5 hoofdige harem te voet langs de kustlijn terug naar Schoorl te gaan. De rest zette zich in de auto's.

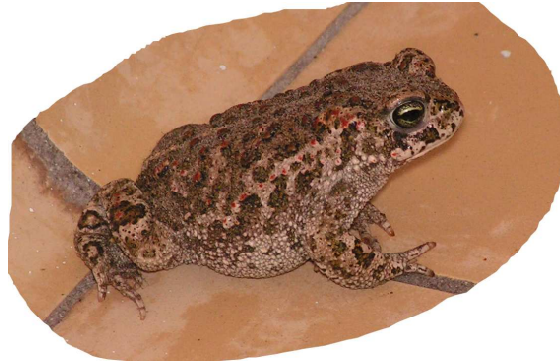
Wilbert had zich al eerder naar het Broedershuis begeven. Hij was deze dag behalve gids en reislei(ij)der, ook de kok van het gezelschap. Hij bleek een meesterkok. Zijn Indische rijsttafel met alles erop en eraan was overheerlijk.

Als extra verrassing had hij ook nog een toetje van anijscake met bessengelei, mango en gold kiwi gemaakt. Dirk waste mee af!!

's Avonds werd er een kaartje gelegd, wat gebuurt, de bus gehaald en natuurlijk een glaasje gedronken op de fantastische dag.

Zondagochtend 23 mei

Wilbert vertelde dat de rugstreepad die tegenover het groepsverblijf volop riep overal in de buurt voorkwam. Mocht het niet geloofd zijn, dan kwam 's nachts het bewijs toen schrijver dezes midden in de nacht het toiletgebouw opzocht en daar in de dames-wc een heuse rugstreepad aantrof. Bij Brabanders niet zo'n algemene soort, dus viste ze haar veldmaat uit zijn bed, die zo hard uit zijn slaap opschrikte dat de buurvrouw in de volgende kamer er waarschijnlijk wakker van was geworden. Want net toen in horizontale pose op een kille tegelvloer de foto's van het beestje waren gemaakt en de twee in nachtkleding het damestoilet verlieten, verscheen de buurvrouw. Zo te merken dacht ze echt dat deze twee Bourgondiërs dronken waren, want ze hadden een beestje in een grote handdoek en fotoapparatuur om de nek.

Toch stonden de twee nuchter en fit al weer om zes uur samen met de andere drie vroege vogels (weer werden Anneke en Maarten gemist) bij geleende fietsen om naar het vogelmeer te trappen. Daar troffen we een landschap van ongekende schoonheid. De zon, een laagje blauwwitte mist tussen duintoppen en bruine heide, groene boompjes, geel wuivend pijpenstrootje en een boom op de achtergrond, die de takken ten hemel uitstreckte, deden gezamenlijk het landschap Oosters lijken. De koeien, met hun gele oorbellen die even later uit de mistlaag bij het meer te voorschijn kwamen waren echter weer oer-Hollands. Een witte kwikstaart dreutelde langs het water, een stormmeeuw stond roerloos langs de waterlijn, bergeenden gingen op de wieken, de waterrand zag zwart-bruin van de vele kikkerdikkopjes, een grasmus ouderpaar voerde hun jongen en een jacobsvlinder legde het lootje. Natuurlijk bespeurde Dirk als eerste een grote vos. Zijn weekend was hiermee al weer geslaagd. Mooi op tijd kwam het vijftal bij het ontbijt aan. En...verrassing... Anneke en Maarten!! Niet alleen dat het zo gezellig is als ze er zijn, maar ook omdat Anneke het schrijven van het verslag van mij over zou nemen.

Zondag 23 mei

Omdat wij zaterdag naar een verjaardagsfeest gingen van iemand die tachtig werd, waar we dus echt wel naar toe moesten, konden we ons pas op zondag aansluiten bij het Pinksterweekend. Dus de wekker op 4 uur, kwart voor vijf vertrokken uit Boxtel en half zeven al: plaats van bestemming bereikt De vroege vogels zijn al op de fiets naar het Vogelmeer vertrokken en de anderen zijn nog onder zeil. Het is een prachtige ochtend, we verkennen de omgeving, beklimmen een heel steile en hoge trap en daarna nog een stuk mul zand van het duin, en hebben dan een prachtig uitzicht over het lage land achter de duinen, nog in nevelen gehuld. Half acht is het ontbijttijd, we dalen af, de duinen vlakbij Schoorl zijn knap hoog. Iedereen druppelt binnen in het dagverblijf en we worden heel hartelijk begroet en bijgepraat over wat er al beleefd is. Lekker ontbijten en ons installeren op de kamer en om negen uur vertrekken we met de gids, Wilbert, naar het Zwanenwater in plaats van het Vogelmeer, dit

omdat er door het koude voorjaar nog bijna geen libellen zijn en er rond het Zwanenwater van alles te zien is, je kijkt je ogen uit. Al direct na de ingang zit er een grote nachtvlinder in het gras, die moet op de foto en Jeanne haalt moeilijke toeren uit om hem op de kiek te krijgen. Na opzoeken blijkt het een "wapendrager" te zijn. Even verderop begint het feest voor de floristen, orchideeën in grote hoeveelheden. Op het eerste gezicht lijken ze allemaal dezelfde, maar een paar mensen met plantenboekjes vertellen dat er volgens hen vier soorten zijn: de gevlekte, de vleeskleurige, de breedbladige orchis (alle drie met paarse bloem), en de keverorchis. Deze is groenig en valt daardoor in het gras niet zo op, je moet best goed kijken om deze te vinden. De nachtegaal laat zich horen, we zien een paartje koekoek, horen de sprinkhaanzanger en Toon "vangt" hem in de telescoop. Onderweg staan er langs het pad diverse bijzondere planten als ratelaar, blauwe vleugeltjesbloem, heide kartelblad, en stekelbrem. We beklimmen een hoog duin en zien dan het tweede grotere meer, waar veel aalscholvers en meeuwen zijn. Geen lepelaars deze keer. Langs de trap die we weer afdalen staan veel duinroosjes en ze beginnen al te bloeien. De rietgors, de rietzanger en de blauwborst laten zich goed horen en zien. Er is een pad naar een nieuwe vogelwand, het water ernaast staat vol prachtig geel bloeiend moeraskruiskruid, of is het moerasandijvie? Door de drukte bij de vogel kijkwand sta ik even te wachten en ontdek een mannetje zandhagedis, prachtig smaragd groen ligt hij te zonnen op een gedroogde koeienvlaai. Ik roep Bernadette zachtjes want ik wil de hagedis niet wegjagen, maar hij blijft goed op zijn plekje zitten, en er zijn heel wat foto's gemaakt.

De wandeling gaat weer verder, 't is best een eindje als er zoveel te zien is en het neemt zijn tijd. Bijna bij het eind is er een zandvlakte en daar kijken we speciaal naar wat insecten. Wilbert vangt een bronzen zandloopkever, het beestje is prachtig, onder de loupe bekeken. Ook wijst hij de witbaardzandbij en vertelt over de grote bloedbij, die parasiteert op een ander insect, maar als je dat niet meteen opschrijft vergeet je de naam van dat beestje al snel. Aan het eind van de rondwandeling zien we nog een torenvalkje "bidden", dan stappen we weer in de auto's en rijden naar Schoorl, komen langs "De Putten" en zien hier wel een lepelaar. Lekker lunchen en de middag is vrij. Het is heerlijk weer dus iedereen kan gemakkelijk een plannetje maken en 's avonds komen de verhalen, wat iedereen gedaan heeft. Dick en Marina hebben een mooie fietstocht van dertig kilometer gemaakt richting Alkmaar, een groepje is naar Broek op Langendijk gegaan en heeft daar heerlijk op het terras gezeten bij de bekende Broeker Veiling, een groepje is op de fiets door de duinen gaan zwerven en heeft 's avonds de zon in de zee zien zinken bij Camperduin. Wij hebben vanaf het bezoekerscentrum een flink

eind door het bos gelopen, want we wisten van een vorig bezoek aan Schoorl dat er langs de Lange weg (heet niet voor niets zo) rondbladig wintergroen stond en dat hebben we terug gezocht, en gevonden. Op de foto, coördinaten inmeten en weer verder, langs het Vogelmeer, waar we nog een rodelijst plantje vonden, namelijk oeverkruid. (Klein onopvallend grasachtig plantje, het staat er massaal maar als je het niet gezien hebt heb je ook niets gemist.) Onderweg ook nog viltganzerik en vijfvingerkruid aan het lijstje toegevoegd en door het verbrande stuk bos terug via het viertrappenpad naar ons verblijf. Daar is nog niemand, dus gaan we een hapje eten bij “De rustende jager” in Schoorl. Als iedereen ’s avonds weer binnen is worden de belevenissen verteld en er wordt een potje gekaart, maar als het donker is komt Jeanne zeggen dat de rugstreepadden roepen. En inderdaad, als je buiten komt is het een oorverdovend lawaai. Jeanne, Bert, Toon, Dirk en wij halen fototoestellen, zaklantaarns enz. te voorschijn en trekken naar het vochtige stuk weiland tegenover het gebouw, aan de andere kant van de weg. We klimmen over de draad en gaan naar het natte stuk en onmiddellijk verstomd het geluid. Ze hebben ons natuurlijk horen komen en wachten tot we weer weggaan, maar dat doen we niet. Dus beginnen ze toch maar weer herrie te maken en kunnen we de mooiste foto’s maken van de rugstreepadden met kwaakblaas en een enkele amplex, ongeveer tien padden vinden we in de ondiepe poel, we krijgen niet gauw genoeg van het schouwspel. Maar na een poosje toch maar weer terug over het hek en naar onze stek.

Maandag 24 mei

De volgende morgen begint de lijster al te zingen voordat het licht is, dus het nachtje is maar kort. Zeven uur begint iedereen alvast een beetje zijn spullen bij elkaar te zoeken want dit is de laatste dag, om half acht is het ontbijt en negen uur is Wilbert weer aangekomen uit Alkmaar. We gaan naar Camperduin, op het strand en langs de strekdammen en vloedlijn kijken wat er te vinden is. Eerst in noordelijke richting langs de Hondsbossche Zeewering. Het waait lekker, maar het is niet zo koud als zaterdag bij Bergen, we hebben ons er ook beter op gekleed. Als je het strand oploopt denk je dat er helemaal niet zo veel ligt aan schelpen en zeedieren, maar je merkt al gauw dat zoveel ogen samen ook heel veel vinden. Wilbert heeft een volledige lijst gemaakt, zie bijlage. We vinden krabben, zeesterren, kwallen, ook hele kleine, de zeedruifjes. Een heel mooie vondst is een heremietkreeft, uitgebreid gefotografeerd toen hij wel, of niet, of toch wel... uit de schelp wou komen. Een half vergane, maar toch nog goed te herkennen slijmvis is ook speciaal, evenals een slibanemoon. Een paar uurtjes zijn zo voorbij en we zoeken het terras van Minkema op en worden getrakteerd op koffie met gebak en Wilbert vertelt wat er allemaal gevonden is. De hanggliders boven de duinen geven een prachtig zomers sfeer beeld. Een beetje weemoedig rijden we naar “huis”, lunchen en Maria bedankt namens ons allemaal onze gids Wilbert, Marina en Gerard voor het organiseren van dit fijne Pinksterweekend, ruimen vliegensvlug (de bekende vele handen en het lichte werk) de verblijfsruimte op en nemen hartelijk afscheid van elkaar, en zeggen tot volgend jaar, in de Franse Ardennen.

WERKGROEP KLEINE LANDSCHAPS ELEMENTEN 2010

Op het eerste gezicht lijkt 2010 misschien een gewoon jaar voor de werkgroep Kleine Landschaps Elementen (KLE). Alhoewel "gewoon". Het blijft bijzonder dat er een groep mensen is die vrijwillig en met hart voor de natuur op soms koude en natte zaterdagochtenden aan de slag gaat om het landschap in Liempde te onderhouden en verder te ontwikkelen. Zoals altijd zijn er de werkochtenden geweest op de terreinen die we vast beheren: het perceel aan de Gemondsestraat en de Herscheweg. Maar later meer over wat we "gewoon" doen, eerst een aantal zaken die ook gebeuren en misschien niet altijd even zichtbaar zijn.

In het voorjaar van 2010 zijn 3 leden van de werkgroep (Marcel, Dirk en Eric) naar een korte cursus landschapsbeheer geweest, georganiseerd door het Brabants Landschap. Hier hebben zij een aantal ideeën aangereikt gekregen op het gebied van wat je als vrijwilligersorganisatie kunt doen om bijvoorbeeld meer bekendheid te krijgen voor je activiteiten en nieuwe vrijwilligers te interesseren voor het werken in de natuur. In de toekomst zullen we een paar van die ideeën verder uitwerken.

Na wat discussie in het voorjaar over hoe we om zouden moeten gaan met het beheer bij de Gemondsestraat, zijn er nu concrete stappen gezet. In samenwerking met een aantal leden van onze vereniging, ook buiten de KLE (vogelwerkgroep en plantenwerkgroep), is er een beheerplan opgesteld. In dit plan is vastgelegd wat we met de diverse stukken op het perceel beogen en kunnen we de komende jaren waarnemen of die opzet ook slaagt. Hartelijk dank voor ieders bijdrage hieraan.

Gemondsestraat

In 2010 is er veel werk verzet om het perceel volgens plan weer neer te zetten en die opzet is helemaal gelukt. In het begin is er voorbereidend werk gebeurd door de bloemenweide te

klepelen zodat het ook een bloemenweide blijft. De reeds ontstane bramenstruiken zijn daarmee teruggedrongen en oud snoeihout verwijderd. In de komende jaren willen we met maaien en afvoeren bereiken dat er een veelzijdige weide ontstaat waar met name vlinders, bijen en andere insecten zich thuis zullen voelen. Toegegeven, het ziet er na zo'n bewerking even kaal uit, echter het biedt meteen weer kansen voor nieuwe ontwikkeling.

Op de Natuurwerkdag in november hebben we vervolgens een grote stap gezet door samen met de Buxtelse werkgroep en mensen die zich voor die dag hadden aangemeld een flink stuk houtsingel af te zetten en enkele wilgen te knotten. Ook de poel is vrijgemaakt, om daarmee te zorgen dat het een plek blijft voor o.a. salamanders en kikkers. Het is nu zaak om de komende jaren het geheel verder te onderhouden en waar te nemen.

Herscheweg

De Herscheweg is een fraai fietspad tussen Liempde en Olland wat veelvuldig gebruikt wordt door fietsers en wandelaars. Het is in de verre omtrek bekend. Als KLE dragen we het onderhoud van een groot deel van de houtsingels aan dit fietspad en rond de bankjes bij het Dommelbruggetje. Ook de knotwilgen snoeien we met regelmaat. Dit jaar zijn de knotwilgen in de zomer opgesnoeid om te voorkomen dat de takken te veel overhangen naar het fietspad. Later zijn er enkele stukken houtwal uitgedund zodat ze open blijven en er kansen zijn voor laagblijvende struiken. De jeugd natuurwacht heeft gezorgd voor het knotten van de wilgen bij het kapelletje en er een vlechtheg naast gezet.

Leden

Hoe staat het eigenlijk met de leden van de KLE? Iedereen is welkom om mee te helpen bij deze werkgroep. Of het nu een enkele keer is, om even de handen uit de mouwen te steken op een werkdag, of met regelmaat en zelfs buiten de geplande data. Er is een vaste groep die vrijwel altijd aanwezig is en de tekenen zijn er dat een aantal nieuwe leden aansluiten.

Wellicht biedt dit kansen om de komende jaren wat breder te kijken naar wat wij als werkgroep kunnen betekenen voor de natuurwaarden en het landschap in Liempde.

Tja, en dan hebben we natuurlijk ook nog een speciaal lid. Marcel van de Langenberg, onze coördinator die 22 jaar de KLE kar getrokken heeft en daarnaast ook nog de RO werkgroep doet. Hij vond het nu tijd om het stokje over te dragen. In 2010 heb ik vaak met Marcel kunnen samenwerken en gemerkt dat hij zelf niet altijd voorop hoeft te staan. Zijn persoonlijke inzet voor de natuur staat bij hem wel altijd voorop en gelukkig zal hij dat ook blijven doen. Marcel, hartelijk dank voor je jarenlange inzet als coördinator van de KLE. Ik hoop je werk goed voort te zetten en zal ongetwijfeld nog vaak met je samen werken aan de Kleine Landschaps Elementen in Liempde.

Namens de leden van de werkgroep Kleine Landschaps Elementen,

Eric van Oijen met foto's van Dirk Eykemans

WERKGROEP RO (RUIMTELIJKE ORDENING)

Hoeveel willen wij het buitengebied, het landschap nog laten verdragen?

Met als achtergrond de (door-) ontwikkeling van landschapspark 'Het Groene Woud'

Enkele ontwikkelingen:

- Schaliegasplatform in het buitengebied. Daar waar compensatieaanplant gedijt. "Waar het 't minst kwaad kan"; het is maar vanuit welk perspectief je het bekijkt.
- Uitbreiding van intensieve veehouderijen op zgn. duurzame locaties. Er is opschaling mogelijk tot 2,5 hectare.
- Teeltondersteunende voorzieningen, ook buiten de bouwblokken van de agrariërs /tuinders/boomkwekers. Voorbeelden zijn wandelkappen en stellingteelt.
- Verbreding van de A2, extra en hogere geluidschermen.
- Veranderend grondgebruik bij melkveebedrijven. Koeien blijven op stal, er wordt gestreefd naar een zo hoog mogelijke grasopbrengst ("maaiboeren").
- Verplaatsing van een intensief varkensbedrijf naar het LOG de Oorsprong. Op slechts 300 meter van de bebouwde kom van Liempde, (voorlopig?) afgewend.
- De extra ontsluiting van bedrijventerrein Ladonk. De Boxtelse RO-collega's zitten in de TALK-klankbordgroep.

Wat betekent dit alles voor de beleving, identiteit en leesbaarheid van het buitengebied, afgezien van natuurwaarden en biodiversiteit?

In ieder geval draagt het bij aan verrommeling en industrialisering ervan.

Zouden bepaalde teelten en veehouderijen gezien het ontbreken van grondgebondenheid en sterke logistieke eisen op een (regionaal) bedrijventerrein thuishoren?

Via de klankbordgroep bestemmingsplan buitengebied Boxtel en via de Wubbb (adviesgroep m.b.t. omgevingsvergunningverlening en landschapsversterkingsplannen) houden we een vinger aan de pols.

Van de website van Het Groene Woud:

Het komt ten goede aan biodiversiteit als agrarische productie een relatie heeft met het landschap. Bolle akkers met granen, akkerranden en patrijzen naast natte weilanden met knotwilgen en steenuilen. Kalkrijke leemvlaktes met boomweiden van populieren en hangende nesten van wielewalen naast een kampenlandschap aan de rand van beekdalen met houtsingels en geelgorzen. Ook de keuze van rassen – zowel bij dieren als bij landbouwgewassen - speelt hierbij een rol.

Er is nog een weg te gaan!

Marcel van de Langenberg,
Coördinatie RO-werkgroep

PLANTENINVENTARISATIE LANDGOED VELDER 2010 (tussen allee en spoorlijn)

INLEIDING

In 2010 heeft de plantenwerkgroep geïnventariseerd op het landgoed Velder.

Met toestemming van Frans van Boeckel mochten we op het hele landgoed wandelen, dus ook op de dreven die normaal niet toegankelijk zijn voor het publiek. Hiervoor hartelijk dank.

Landgoed Velder is een bijzonder gebied in onze omgeving. Het is nu grotendeels bos en het bijzondere is dat het dat altijd is geweest. In de Middeleeuwen was het een jachtgebied van de heren van Boxtel en in de eeuwen daarna is het vooral gebruikt voor de houtproductie en voor de jacht natuurlijk. Voor zover bekend is het nooit gebruikt voor akkerbouw in tegenstelling bijvoorbeeld tot het aanpalende Heerenbeek. Dit betekent natuurlijk niet dat het Velders Bos een zichzelf verjongend oerbos is met eeuwenoude bomen. Bert Maes heeft alleen aan de randen inheemse bomen en struiken gevonden die zich daar waarschijnlijk min of meer op eigen initiatief hebben gevestigd en daar waarschijnlijk al eeuwen groeien en zich verjongen. Met de bomen op Velder hebben de mensen zich altijd bemoeid: planten, snoeien, kappen enz. Maar met de kruidlaag hebben ze zich veel minder bezig gehouden en dat betekent dat de kruiden er al vele eeuwen kunnen staan terwijl de wereld boven en om hen heen voortdurend veranderde. Kortom Velders Bos is niet oer, maar de kruidenlaag zou dat wel kunnen zijn. Wat het voor ons extra interessant maakt is dat er in 1959 een inventarisatie is geweest van de bomen en planten op Velder. Dit is gedaan in het kader van een programma voor ruilverkaveling. Hoe het er is gekomen weet niemand, maar in ieder geval is het verslag in het archief van de Natuurwerkgroep opgedoken. We kunnen dus vergelijken met de situatie van 50 jaar geleden.

VERGELIJKING MET 1959

In 2010 hebben we het gebied geïnventariseerd tussen de spoorlijn en de allee naar Heerenbeek. In 2011 willen we het gebied aan de andere kant, aan de westkant van de allee, bekijken. De inventarisatie uit 1959 is in april en mei gedaan door J.J. Kleuver van of namens Staatsbosbeheer. Waar welke planten precies stonden weten we niet: we hebben alleen een verzamellijst. Planten die we in 2010 niet terug gevonden hebben, kunnen we dus in 2011 alsnog vinden.

Ik denk dat het bos er in 1959 best anders uit zag dan nu, maar de plantenlijst lijkt niet wezenlijk anders. Wij vonden in 2010 een kleine 200 verschillende planten en de inventarisatie uit 1959 vermeldt er ongeveer 160. Dat lijkt een groot verschil maar als je rekening houdt met het feit dat Kleuver niet in de zomer inventariseerde en waarschijnlijk wat strikter noteerde dan wij, dan valt het wel mee. Er zijn ook maar een paar planten waarvan we 'zeker' weten dat hij ze genoteerd zou hebben als hij ze gezien had. Achter aan de plantenlijst staan de voornaamste verschillen genoteerd.

De meest verrassende plant die Kleuver niet vermeldt is de breedbladige wespenorchis terwijl die nu op sommige plekken massaal voorkomt. Bosorchis en grote keverorchis vermeldt hij wel en die zouden wij ook graag gevonden hebben, misschien in 2011.

In de paardenstaarten zit ook duidelijk verschil. Bospaardenstaart vonden wij wel, maar Kleuver niet. Hij vond wel holpijp en schaaftstro en wij niet.

Bosaardbei hebben wij niet gezien, rapunzel ook niet maar dat kan nog komen in 2011. Gele morgenster is ook niet onmogelijk in 2011 maar met een paar planten van de eenbes, die in 1959 nog massaal voorkwam, zouden we al heel blij zijn. Die ene mispel die wij gevonden hebben, stond er zeker nog niet in 1959. De mogelijke 'moederboom' op Heerenbeek misschien wel.

Kleine varkenskers zal er wel niet gestaan hebben want die kwam toen nauwelijks voor in Nederland. Over die varkenskers hieronder nog wat meer informatie.

PADDENSTOELEN

Het najaar van 2010 was perfect voor paddenstoelen. In jaren zijn er niet zoveel paddenstoelen te zien geweest. Het inventariseren van planten viel in augustus tegen door de regen. Dus in september en oktober hadden we nog zin om wat te gaan bekijken en toen boden de paddenstoelen zich aan. We hebben niet de deskundigheid om echt paddenstoelen te gaan inventariseren. Maar we hebben de gelige en bruinige plaatjeszwammen overgeslagen en alleen gekeken naar bijzondere vormen en

kleuren. En daarvan waren er meer dan genoeg op Velder.

Een paar heel bijzondere: rupsendoder groeit op rupsen die ondergronds verpoppen. De witte en de zwarte kluifzwam, eikhaas, diverse bekerzwammen en heel apart de grootsporige truffelknotszwam die groeit op een ondergrondse paddenstoel: de hertentruffel.

ENKELE BIJZONDERE PLANTEN

Varkenskers

Eind mei waren we aan het inventariseren op een stukje land dat waarschijnlijk afgelopen winter omgewerkt was. We vonden daar een fris groen plantje. Het groeide heel laag en een beetje als een grondster, dus vanuit één punt alle kanten op. De blaadjes waren klein en heel diep ingesneden. Het geheel maakte een heel fijne, kwetsbare indruk. Wij wisten het niet, maar gelukkig zat Bert een paar meter verder een ander plantje te bekijken. Bert weet “alles” van planten in onze omgeving en is dus onze steun en toeverlaat bij het inventariseren. Maar zelfs Bert moest even nadenken en toen: varkenskers! Nog nooit van gehoord.

Varkenskers dus. Varkenskers hoort bij de kruisbloemen en komt in ons land zelfs in twee soorten voor: de grote en de kleine. De “onze” was de kleine varkenskers (*Coronopus didymus*). Deze plant is afkomstig uit Zuid-Amerika en is bezig om een groot deel van de wereld te veroveren. In Nederland werd hij al eind 18^e eeuw gemeld maar pas de laatste tientallen jaren breidt kleine varkenskers zich hier sterk uit. Waardoor de plant zich nu zo sterk kan uitbreiden is niet duidelijk, maar tegenwoordig kun je de plant overal in het land tegenkomen. Alleen in het noorden en op de Waddeneilanden moet de plant nog wat terrein veroveren.

Waarom de naam van de plant aan varkens refereert is niet duidelijk. Net als de Latijnse naam die ‘kraaienvoet’ betekent, zal het wel betekenen dat de mensen er weinig goeds aan hebben

kunnen ontdekken. Maar het kan ook zijn dat de stank van de plant sommigen aan varkens heeft doen denken. Op internet vergeet men nooit te melden dat de plant stinkt maar toen wij de plant vonden is ons geen luchtje opgevallen. Ik ben teruggegaan om te ruiken (en om foto’s te maken van de bloei) en ik rook niets behalve als je de plant kneust en dan valt het ook nog wel mee, maar de plant ruikt inderdaad niet lekker.

Bij het tweede bezoek bloeide de plant. Uitbundig zelfs, maar de bloemetjes zijn groen en zo minuscuul (ca 1 mm) dat ze zelfs in de grote aantallen niet opvallen. De bolletjes op de foto zijn de zaden, steeds met twee in een zgn. hauwtje; de bloemen zitten vóór op de tros.

Kleine varkenskers oogt erg kwetsbaar maar ze kan goed voor zichzelf zorgen. Ze geldt zelfs als tredplant! Dat wil dus zeggen dat ze dichtgeslibde grond voor lief neemt en het ook overleeft als wij er af en toe eens met onze grote platvoeten op gaan staan. Maar waarschijnlijk de sterkste kant, is de reproductie. Kleine varkenskers heeft maar een paar weken nodig om van een zaadje tot bloei en nieuw zaad te komen. Dus als een terrein kaal

wordt gemaakt, kan kleine varkenskersen dit zeer snel koloniseren. De enige rem is nachtvorst, dan is alle varkenskersen verdwenen. Tot de zaden weer kunnen kiemen

Varkensgras

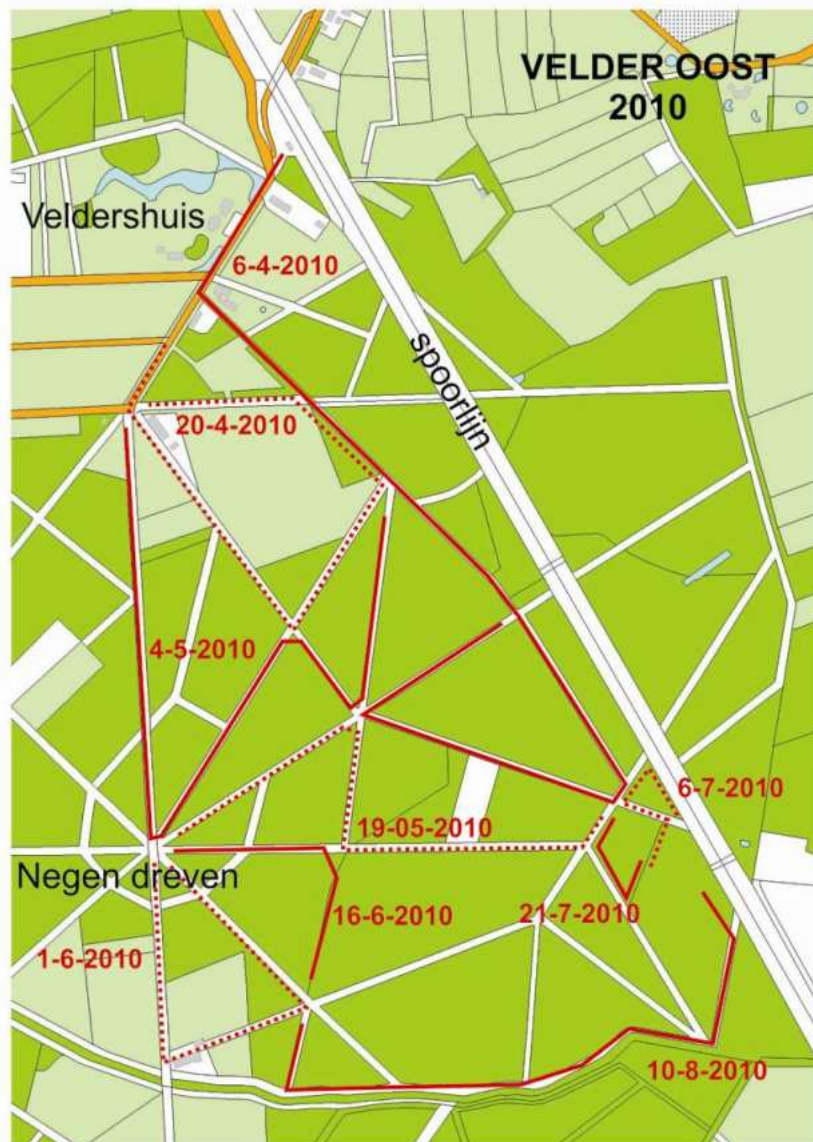
We hebben in onze flora ook een inheems varken: het varkensgras (*Polygonum aviculare*). Varkensgras is natuurlijk geen gras maar een veelknopige. Een beetje grijsgroen van kleur, vaak met wat rood verkleuring. We zien de plant meestal plat op de grond liggend in een stermodel net als de varkenskersen en beide kunnen op die manier een flink oppervlak bedekken. Botanisch hebben varkenskersen en varkensgras niets met elkaar te maken maar ze groeien dus op vergelijkbare manier en ook op vergelijkbare plaatsen: het zijn allebei tredplanten. Varkensgras is misschien wel onze meest algemene tredplant, mogelijk dat grote weegbree nog meer voorkomt.

Van de naam varkensgras heb ik ook altijd gedacht dat het een soort scheldnaam was voor een plant die nergens voor deugd. Maar dat blijkt niet juist te zijn. Varkensgras werd gegeven aan varkens die niet goed groeiden of niet wilden eten. Of het hielp vermelden de bronnen niet maar het zou wel de naam verklaren.

Varkensgras is klein, onopvallend en lijkt botanisch weinig interessant. Maar toch heeft het de botanici met een ingewikkeld probleem opgezadeld sinds ze naar de chromosomen zijn gaan kijken. Varkensgras heeft 10 verschillende chromosomen en gebruikelijk is dan dat het stuifmeel en de eicel ieder één set van 10 hebben (haploïd) en dat de plant zelf twee sets heeft (2x10 of diploïd). Deze vorm van varkensgras komt voor aan de Middellandse Zee en in Azië. Wij hebben hier twee andere soorten met 4x10 (tetraploïd) of 6x10 (hexaploïd) chromosomen. Waarom? Meestal zijn planten met 4 of 6 sets chromosomen groter en robuuster maar dat lijkt hier niet het geval. Nog sterker, de botanici zijn niet in staat om op het oog te onderscheiden welke soort ze voor zich hebben! Kortom we weten zeker dat we twee soorten varkensgras hebben maar voorlopig doen we maar net of het één soort is want we kunnen het verschil niet zien! Dit moet frustrerend zijn voor een plantensystematicus. Maar ze hebben al wel Latijnse namen bedacht voor de twee soorten.

Op de kaart is aangegeven waar en wanneer we hebben geïnventariseerd. We zijn vooral op de bospaden geweest, maar op 6 en 21 juli waren we op een perceel tegen de spoorlijn waar eerder populieren waren gekapt. Hier vonden we natuurlijk meer een pioniersvegetatie dan in de stabiele bosranden.

Een bijzondere vondst hier was agrimonie, een plant die langs de grote rivieren en in Zuid-Limburg niet ongewoon is, maar hier wel. Waarschijnlijk zijn de zaden per trein gekomen. Er zijn wel meer plantjes die de spoorwegen gebruiken voor hun verspreiding.

Op de spoordijk bij het tunneltje groeit bijvoorbeeld zomerfijnstraal.

Waarschijnlijk is die ooit met wol meekomen uit Amerika en vanuit het gebied rond Luik reist het zaad nu per trein door Nederland. Maar verwilderd vanuit een tuin is ook is ook een mogelijkheid

NATUURMOMENTEN 2010

- 3-1-2010 Vannacht is er een flink pak sneeuw gevallen. De schaatsers zijn er niet blij mee, daar het ijs nu niet meer aandikt.
- 20-1-2010 Boven de weilanden van Wim Jennissen aan de Herscheweg was vanmiddag een vrouwtje blauwe kiekendief aan het jagen. Op een hoogte van 1 à 2 meter boven het weiland was de vogel op zoek naar prooi.
- 22-1-2010 De laatste dagen zijn er geregeld een mannetje en een vrouwtje blauwe kiekendief aan het fourageren in het Dommeldal. Waarschijnlijk vogels die hier even blijven rondhangen en met beter weer richting Scandinavië trekken.
- 14-2-2010 Het blijft maar winteren. Iedere morgen is er een vers laagje sneeuw bij gevallen. In het noorden en midden van het land kan volop geschaatst worden.
- 21-2-2010 Het voorjaar komt eraan, maar wat hebben we een prachtige ouderwetse winter gehad. Het vriest al maanden en geregeld sneeuw. Ook hebben we deze winter kunnen genieten van de wintervogels. Ik heb nog nooit zoveel ganzen, kleine zwanen, grote zilverreigers en blauwe kiekendieven in onze regio gezien. Grote zilverreigers staan soms met 6 à 7 stuks te vissen in de Beekseloop in Rooi. Ze blijken door de strenge vorst in Noord-Oost Europa in grote aantallen onze kant op zijn getrokken.
- 27-2-2010 Temperatuur is opgelopen tot 10°C en een lekker avondregentje. Dus de padden en kikkers zijn aan hun jaarlijkse voorjaarstrek begonnen.
- 3-3-2010 De laatste dagen is er 700 kilo dode vis opgeruimd die boven was komen drijven bij veenplas De Moerkuilen in Sint-Oedenrode. Palingen van een meter. Grote karpers van wel twintig, dertig jaar oud. Maar ook snoeken, baarzen en vooral veel brasem zorgden voor een flinke stank. Door de al weken oude ijslaag met een laag sneeuw er bovenop kregen de waterplanten niet genoeg licht om zuurstof te produceren waardoor de vissen in ademnood kwamen.
- 7-3-2010 Aan de Kasterensestraat op het weiland van Rien van de Laar liep vanmiddag een ooievaar. De laatste dagen is de vogel al vaker gezien.
- 16-3-2010 Eerste kievitsei gevonden in Friesland.
- 17-3-2010 Langs het fietspad Olland – Liempde telde ik van morgen 4 roodborsttapuiten.
- 23-3-2010 De blauwborst is ook weer terug bij het fietspad. Hij zat al volop te fluiten om te laten horen aan de vrouwtjes dat hij al een prachtig territorium had gevonden.
- 1-4-2010 Geen 1 april grap! Jan van de Sande uit de Maai belde me met de mededeling dat er een paartje ooievaars op de nestpaal zat en dat ze vreselijk verliefd waren, want ze paarden om de haverklap.
- 4-4-2010 Vandaag verscheen er een paar maal een derde ooievaar boven het nest, wat tot hectiek bij het verliefde stelletje zorgde.
- 5-4-2010 Er wordt nu ook nestmateriaal aangesleept. Telkens zweven ze uit boven het Liempdse landschap.
- 7-4-2010 Even met Dirk de bosuilenkast in Van Kesselsbos gecontroleerd. Er bleken 3 flinke jongen in te zitten.
- 9-4-2010 Er stonden vandaag een verhaaltje en een foto in het Brabants Dagblad en het Brabants Centrum van de ooievaars in Kasteren. Vanavond was het gelijk een komen en gaan van toeschouwers, die een glimp op wilden vangen van de ooievaars.
- 14-4-2010 De eerste oranjetipvlinders vliegen weer rond en op een afgesloten dommelarm in Rooi zwommen al jonge grauwe gansjes rond.

- 15-4-2010 Het vliegverkeer in Noord- en West-Europa ligt stil door een grote aswolk die bij een vulkaanuitbarsting op IJsland is vrijgekomen. Als het gruis in de motoren komt schijnt het niet goed te gaan.
- 16-4-2010 De ooievaar in Kasteren gaat niet meer van het nest. Ze zit waarschijnlijk te broeden. Vanaf nu 5 weken (32-35 dgn) verder tellen en wachten op het eerste jong.
- 20-4-2010 De eerste vliegtuigen zijn weer de lucht in gegaan. Doordat de wind gedraaid is komt de aswolk van de vulkaanuitbarsting op IJsland niet meer recht op West-Europa af. Het is nog maar beperkt vliegen in Europa.
- 22-4-2010 De eerste gierzwaluwen zijn weer in de lucht. Ieder jaar een mooi moment.
- 23-4-2010 In het bos tegenover Cafe den Toel in Olland zat vanavond een nachtegaal volop te fluiten. Dit is het 2^e jaar dat de nachtegaal daar zit.
- 24-4-2010 De aanlegsteiger van het pondje over de Dommel is vanavond in brand gezet. Jammer maar helaas. Net nu het mooi weer is kunnen we het "Ommetje De Maai" niet meer maken.
- 30-4-2010 De reigerkolonie bij het Duits Lijntje heeft dit jaar maar 3 nesten. Waarschijnlijk zijn door de lange, strenge winter toch veel reigers in de problemen gekomen.
- 17-5-2010 De blauwborst langs het fietspad is zijn jongen nu volop aan het voeren. Hij zit precies op dezelfde plaats als vorig jaar.
- 22-5-2010 De eerste eierdop uit het ooievaarsnest lag vandaag onder de nestpaal. Dus het eerste jong is geboren. Wie weet hoeveel er volgen.
- 24-5-2010 Even in de Maai op beschuit met muisjes geweest. Omdat ze nog niet wisten of er jongetjes of meisjes-ooievaars waren geboren hadden we blauwe en roze muisjes op het beschuit.
- 27-5-2010 Voor het eerst staken er vandaag enkele kleine ooievaarskopjes boven de nestpaal uit. We hebben een telescoop opgesteld om maar niets te hoeven missen. Een van de ooievaars braakte een bal voedsel uit welke gelijk door de jonkies werd opgepeuzeld.
- 3-6-2010 Vandaag heeft een van de jonge ooievaars een hele muis naar binnen geslokt. Eerst was het net of het jong er in stikte, maar stuk bij beetje schoof de muis toch naar binnen.
- 4-6-2010 Drama in Kasteren. Een van de volwassen ooievaars is vandaag bezig geweest met het dood maken van het kleinste jong. Waarschijnlijk was hij niet fit genoeg. De jonge vogel werd bij de nek gepakt en flink door elkaar geschud, totdat er geen leven meer in zat. Later is het uit het nest gegoid. Op internet zag ik later dat dit wel vaker voorkwam dat ze achterblijvers, ziek of misselijk uit het nest gooien. Het motto is: als ze achterblijven, geen energie er meer in steken.
- 11-6-2010 De 2 overgebleven jonge ooievaars zitten soms even alleen op het nest. De ouders blijven dan ca. 5 minuten weg.
- 12-6-2010 Op een perceel in het Dommeldal waar de grond klaar werd gemaakt voor massale bomenaanplant zaten in een traktorspoor 2 zojuist uitgekomen jongen kievitjes. Ze drukten zich helemaal tegen de grond toen ze mij in het vizier kregen.
- 13-6-2010 In De Geelders zagen we vandaag een jonge hazelworm.
- 14-6-2010 Ook het grootste ooievaarsjong heeft het niet gehaald. Ze bedelde de laatste dagen om voedsel maar kreeg niets. De 2 oudervogels hebben met veel kabaal het jong uit het nest gegoid.

- 16-6-2010 Vandaag hebben we niet meer gezien dat de oudervogels met voedsel terug kwamen. Dus we nemen maar aan dat het 3^e (en laatste) jong ook dood is. Ik denk dat door het warme weer van de laatste tijd de regenwormen, die als hoofdvoedsel dienen, dieper in de grond zaten en dus niet meer bereikbaar waren voor de ooievaars.
- 8-7-2010 Het is al dagen bloedheet. Temperaturen tussen de 30 en 35°C. Groot gevaar voor bosbranden. Een groot stuk (ca. 150 ha) van de Strabrechtste Heide is al in vlammen opgegaan.
- 10-7-2010 Op 't Heike in De Geelders zaten vele tientallen eikenpages die op de bloemetjes van sporkhout naar voedsel zochten. Volgens de boeken snoepen de eikenpages hoofdzakelijk van de zoete stof die de bladluizen in de eikentop afscheiden, maar deze zaten massaal op de kleine bloempjes van de vuilboom.
- 18-7-2010 Op het ecoduct over de A2 hebben we enkele weken geleden een boktor gevonden welke we niet op naam konden brengen. Na enkele kenners geraadpleegd te hebben bleek het de *Sticoleptura Scutellata* te zijn. De eerste waarneming van deze boktor in Nederland. Daar hij nog geen Nederlandse naam heeft, is het insect door Jeanne Soetens de "Brugbok" genoemd.
- 27-7-2010 De gierzwaluwen zijn weer naar Afrika vertrokken.
- 26-8-2010 In de Geelders vonden we dit jaar maar 10 plantjes van de klokjes gentiaan.
- 5-9-2010 Tijdens een excursie in De Geelders zagen we vandaag nog 5 kleine ijsvogelvlinders vliegen. Waarschijnlijk een 2^e generatie.
- 2-10-2010 In Marggraff-bos vonden we een aantal kleine stinkzwammen. Ook de groene glibberzwam, eikhaas en vele andere paddenstoelen zijn er nu te zien.
- 1-11-2010 Er is dit najaar een grote invasie van gaaien. Overal waar je komt hoor en zie je ze nu. Waarschijnlijk is er een voedselschaarste in Oost-Europa en zijn ze onze kant opgekomen.
- 29-11-2010 Het hele land is bedekt met een dun laagje sneeuw en gelijk stond er vanavond een file van in totaal 900 kilometer.
- 24-12-2010 De ooievaars in de Maai zijn niet weggetrokken. Als er sneeuw ligt zijn ze weg. En als het gedooid heeft zijn ze er weer meteen. Dus hoop voor 2011!
- 30-12-2010 Vandaag de busexcursie met N.W.L. naar de Kwade Hoek. Stralend weer en enkele bijzondere waarnemingen. Vooral de meerval van 2 meter was uniek. aal in v. Boeckelsbos nog begon te zingen kon deze mooie avond niet meer stuk.

Groetjes de genieter

MUIZEN

De nestkastengroep zorgt voor nestgelegenheid voor kerk, steen, bosuil en torenvalken door het ophangen van nestkasten.

Bosuil

Het jaar 2009 was zeer matig met slechts 3 jonge bosuilen, dus waren wij benieuwd hoe 2010 zou verlopen. Het antwoord is goed, namelijk 4 broedparen met in totaal 13 jongen uilskuikens. Er waren in 2008 weinig eikels en beukennotjes, en daarom ook in het voorjaar van 2009 weinig muizen voor met name bosbewonende dieren zoals bosuil en boommarter. Hoe snel zo'n muizenstand zich kan herstellen blijkt wel uit de vele jongen bosuilen van dit jaar. Op de foto zie je een voorraadje bosmuizen en een paar woelmuizen liggen. De muis is een belangrijk stapelvoedsel voor vele dieren en vogels. Dat een muizenstand zich snel kan herstellen blijkt uit het feit dat ze, afhankelijk van het

voedselaanbod, vaak en veel jongen kunnen krijgen. Zij kunnen 2 tot 4 keer per jaar jongen krijgen dat kan variëren van 2 tot 12 stuks. Deze jongen zijn zelf binnen 30 dagen geslachtsrijp en kunnen zodoende al in hetzelfde jaar ook voor nakomelingen zorgen. Men heeft er eens een rekensom op losgelaten en dan blijkt dat van een paartje muizen, als alle jongen blijven leven, er in vier jaar tijd hun aantal uit kan groeien tot meer dan 1 miljoen muizen. Maar natuurlijke vijanden zoals kerk, steen en bosuil maar ook reigers ooievaars vossen e.d. zorgen ervoor dat het niet zover komt. Op de foto 4 jongen bosuilen van bijna drie weken oud.

Kerkuil.

Niet alleen weinig bosmuizen maar ook een behoorlijke dip in de veldmuizenstand waren in 2009 verantwoordelijk voor maar 13 jonge kerkuiljongen. Maar ook de veldmuis heeft zich, net als de bosmuis goed hersteld en dat resulteerde in maar liefst 6 broedparen met in totaal 25 jonge kerkuultjes.

Steenuil

De steenuil heeft ook een goed broedseizoen achter de rug en kwam met drie broedgevallen in een steenuilnestkast en een in een kerkuilnestkast op een totaal van 10 jonge steenuiltjes. Afgelopen winter zijn er nestkasten bijgeplaatst voor steenuilen en een drietal bosuilkasten vervangen. We hebben nu ook toestemming van Waterschap de Dommel om nestkasten ten behoeve van de grote gele kwikstaart op te hangen

De coördinator Toon Ondersteijn

WALTER

In het kader van het Internationaal jaar van de Biodiversiteit hebben de gemeente die onder de Duurzame Driehoek vallen een diersoort geadopteerd. Deze soort heeft een ambassadeursfunctie om voor elke gemeente aandacht te vragen voor biodiversiteit. De gemeente Sint Michielsgestel, een echte beekdalgemeente, heeft hiervoor de waterspitsmuis, Walter genaamd, als soort gekozen. De Natuurgroep Gestel heeft aangegeven om door middel van braakbalonderzoek aan te willen tonen of deze muis in hun gemeente voorkomt. Tot die tijd waren er geen enkele zichtwaarneming en of vondsten uit braakballen bekend.

Ik ben gevraagd of ik mee wou helpen met het onderzoek en heb in het voorjaar een viertal pluisavonden georganiseerd om van de opgedane kennis in het najaar te kunnen beginnen. Er kwam bij mij, via het secretariaat van de Natuurgroep Liempde, een vraag binnen of ik braakballen had voor gebruik op school.

Waterspitsmuis (foto Wilma Seegers)

Na het een en ander overlegd te hebben, kwamen we tot de volgende constructie: De leerlingen kregen een practicum braakballen voorgeschoteld. Hierbij werd uitgelegd wat braakballen precies zijn, wat erin gevonden kan worden en er is aandacht geschonken aan de drie hoofdgroepen muizen namelijk spitsmuizen, ware muizen en woelmuizen. Vervolgens gingen de leerlingen aan de slag waarbij als er een braakbal uit geplozen was, de boven/ en onderschedels van de diverse muizen door mij verzameld werden. Nadat er eerst 7 klassen van het Elde College Gestel deze lessen gevolgd hadden, wilde afd. Schijndel dat ook wel met 15 klassen meedoen. Zodoende hebben 481 leerlingen van het Elde College in totaal 1156 braakballen uit geplozen met als resultaat: 4579 gevonden muizenschedels waarvan 8 waterspitsmuizen. Met andere woorden er werd aangetoond dat er waterspitsmuizen in de gemeente Gestel voorkomen. De braakballen zijn door Bert Schellekens en mij van 14 verschillende locaties uit de gemeente verzameld. Hiervan zijn er op drie plaatsen waterspitsmuizen aangetroffen. Zoals afgesproken zijn door leden van de natuurgroep gestel in het najaar 400 braakballen uit geplozen en op soort gedetermineerd. Het eindresultaat bestaat zodoende uit 1556 braakballen met daarin 6009 schedels waarvan er van 4 verschillende locaties 10 waterspitsmuizen gevonden zijn.

Aantal Braakballen	100		50		100		50		100	
Locatienummer	1		2		3		4		5	
Huisspitsmuis	67	20,62%	53	24,77%	70	17,72%	22	11,95%	68	21,79%
Waterspitsmuis	1	0,31%			1	0,25%				
dwergspitsmuis	6	1,85%	5	2,34%	9	2,28%	2	1,08%	2	0,64%
Bosspitsmuis	47	14,46%	51	23,83%	106	26,84%	20	10,88%	25	8,01%
Spitsmuis	121	37,23%	109	50,93%	186	47,09%	44	23,91%	85	27,24%
Huismuis	1	0,31%			1	0,25%	1	0,54%	1	0,32%
Dwergmuis	3	0,92%	4	1,87%	9	2,28%	4	2,16%	2	0,64%
Bosmuis	80	24,62%	33	15,42%	53	13,42%	30	16,32%	48	15,38%
Bruine rat					1	0,25%			1	0,32%
Ware muis	84	25,85%	37	17,29%	64	16,20%	35	19,02%	52	16,67%
Rosse woelmuis	17	5,23%	2	0,93%	7	1,77%	2	1,08%	10	3,21%
Aardmuis	24	7,38%	13	6,07%	33	8,35%	15	8,15%	16	5,13%
Veldmuis	79	24,31%	53	24,77%	105	26,58%	88	47,84%	139	44,55%
Woelmuis	120	36,92%	105	49,07%	145	36,71%	105	57,07%	165	52,88%
Totaal in aantallen	325	3.25	214	4.28	395	3.95	184	3.95	312	3.12

Resultaten van de pluiscgroep van Natuurgroep Gestel

Naast het pluizen van braakballen om het voorkomen van de waterspitsmuis aan te tonen, is er ook geprobeerd om met behulp van life-traps levende waterspitsmuizen te vangen. Het is niet gelukt om er een te vangen, wel ander muizensoorten waarvan de meeste bosmuizen waren. Het werken met life-traps is op 5 verschillende locaties uitgevoerd, waarbij de vallen drie keer per dag gecontroleerd werden en heeft vijf weken in beslag genomen. Een leuke leerzame evaring.

Toon Ondersteijn

GROENE HANDDRUK

2010 was ook het jaar van de Groene Handdruk, maar wat is de Groene Handdruk eigenlijk?

Tijdens de eerste bestuurdersbijeenkomst van de Duurzame Driehoek van 2010 werd de aanmoedigingsprijs 'Groene Handdruk' officieel gelanceerd. Een bijzondere trofee met bijbehorend geldbedrag van 350 Euro voor lokale biodiversiteitsinitiatieven binnen de Duurzame Driehoek. De gemeenten van de Duurzame Driehoek reikten deze prijs in 2010 uit aan burgers, jong en oud die in hun eigen openbare omgeving de biodiversiteit willen bevorderen. Het gaat om initiatieven zoals het aanplanten van natuurrijke plekken in de buurt of op het schoolplein, zoals een vlindertuin of paddepoel. Of bijvoorbeeld het plaatsen van vleermuis- en vogelkasten.

En toen begon het Groene Handdrukken te regenen voor veel leden van de Natuurwerkgroep Liempde! In willekeurige volgorde hebben onderstaande leden een Groene Handdruk mogen ontvangen:

Martien Bressers en Ad Kuppens hebben in de afgelopen jaren veel betekend voor de biodiversiteit in de gemeente Gemonde/St. Michielsgestel. Zij organiseerden onder andere educatieve wandelingen in de regio. Beide heren zijn ook lid van de natuurgroep Gestel.

Bert Schellekens kreeg een Groene Handdruk omdat hij zich al ruim 20 jaar inzet voor de biodiversiteit binnen de gemeente Sint-Michielsgestel. Hij hangt nestkasten op voor kerk- en steenuilen in Sint-Michielsgestel en Gemonde, zet zich in voor het populierenproject én verzorgt natuurwandelingen.

Annie Vervoort is al jaren vrijwilliger van de kinderboerderij in St. Oedenrode en houdt zich niet alleen bezig met de dieren: zij ontwikkelde samen met de andere vrijwilligers lesmateriaal om kinderen kennis te laten maken met planten en dieren.

De Heemnatuurgroep St. Oedenrode in de personen van Jeanne Soetens, Bert Vervoort en Hein de Koning, zet zich al 30 jaar in voor de kerkuil. De kerkuilenwerkgroep adviseert bij het plaatsen van kasten, het schoonmaken daarvan, geven lezingen voor jong en oud en monitoren uiteraard de kerkuilenstand!

Toon Ondersteijn kreeg de Groene Handdruk omdat hij zich met veel enthousiasme inzet voor de door St. Michielsgestel geadopteerde soort de waterspitsmuis. Hij heeft braakballen geplozen met bijna 500 leerlingen van het Elde college! Hierbij is ook de waterspitsmuis gevonden. Hij is ook actief binnen de Natuurgroep Gestel en zet zich in voor de kerkuil en de vleermuis binnen de gemeente Sint-Michielsgestel.

De Jeugd natuurwacht Rooi, in de persoon van Hein de Koning, zorgt al vele jaren voor het terrein tussen de Zuidelijke Randweg en bosgebied Diependaal. Zo kunnen jonge leden kennis maken met de natuur.

Mari de Wit mocht namens de steenuilenwerkgroep Sint Oedenrode de Groene Handdruk in ontvangst nemen vanwege de grote inzet om de leefomstandigheden van de steenuil te verbeteren.

Ook Jan en Jeanne van Zandbergen, die een boomgaard hebben aan de Hoevedreef, kregen de Groene Handdruk voor het kweken van biologische hoogstamfruitbomen.

Bernadette Roestenburg en Karel Voets kregen de Handdruk voor hun inzet van meer dan 22 jaar organiseren van de jaarlijkse Boomplantdag.

Een tweede Groene Handdruk was er voor Toon Ondersteijn, die de stimuleringsbijdrage kreeg vanwege zijn betrokkenheid bij het project voor mussenhotels. Hij werkt binnen dat project samen met leden van de Boxtelse en de Liempde natuurwerkgroep. Met de verspreiding van mussenkasten komt er aandacht voor de vogels in de achtertuinen en is uitbreiding van het aantal mussen verzekerd. De nestkasten werden gemaakt door leerlingen van het VMBO-College Boxtel en cliënten van Sterk in Werk bij De La Salle.

En tot slot kreeg ook de Jeugd natuurwacht Liempde een Groene Handdruk uitgereikt en werd Hans Bakx gehuldigd voor zijn tomeloze inzet en enthousiasme. Hans is al vanaf de oprichting 20 jaar geleden, betrokken bij de Jeugd natuurwacht.

Allemaal van harte proficiat en weet dat het niet het werk van één man of vrouw is, maar dat daarachter een grote groep vrijwilligers schuil gaat.

OVERZICHT WERKGROEPEN NWG PER 01 JANUARI 2011

Werkgroep	Contactpersoon vanuit bestuur	Coördinator	Leden
Pinksterweekend	M. v. Grinsven		
Jaarprogramma	A. de Kort	M. Roestenburg	M. Roestenburg, K. Voets
Jaarverslag	B. Roestenburg		J. van Dingenen
Ruimtelijke Ordening	A. de Kort	M. vd Langenberg	A. de Kort, K. Voets, J. vd Woude
Gidsen	G. van de Sande		B. Vervoort, B. Schellekens, J. Soetens, M. Bressers, A. Kuppens
Planteninventarisatie	B. Roestenburg	J. v. Dingenen	L. v. Son, B. Schellekens, A. Gevers, T. Timmermans, M. v. Ruremonde, C. Sleutjes, A. & M. vd Waay, R. Keulen
Vogelinventarisatie	G. van de Sande	J. v.d. Heijden	A. v. Heerebeek, D. Eijkemans, P. v. Kasteren, A. v. Diessen, E. v. Diessen, L. vd Laar, A. Kuppens, M. Bressers, T. v. Gestel
Nestkasten	K. Voets	T. Ondersteijn	T. Timmermans, F. Vlaming, A. v. Heerebeek, D. Eijkemans, T. v. Gestel
Kleine Landschapselementen	K. Voets	E. van Ooyen	H. v. Nassau, J. vd Heijden, K. Voets, D. Eijkemans, M. Bressers, T. Tesser, A. Kuppens, A. de Kort, C. v. Kessel, E. vd Pas, M. Knoops, C. Sleutjes, M. v. Zon, M. vd Langenberg
Boomplantdag	K. Voets	K. Voets B. Roestenburg	T. Timmermans, K. vd Griendt, J. vd Heijden, B. Schellekens, A. Vervoort, J. Soetens, M. Bressers, B. Termeer, A. Gevers, E. vd Pasch, M. v. Ruremonde, P. Manders, A. Kuppens, T. Ondersteijn, A. & D. v. Lierop, M. Termeer, H. v. Nassau, M. Roestenburg, J. vd Langenberg, J. Termeer
Archiefgroep	B. Roestenburg		W. v.d. Biggelaar
Fotowerkgroep	G. v.d. Sande		J. vd Heijden, D. Eijkemans